

Економічні науки/2. Фінанси і банківська справа

К.е.н. Ярошенко А.С.

*Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи»
Національного банку України*

Специфічні особливості сучасної банківської конкуренції

Ринку банківських послуг України на сучасному етапі присутня велика кількість споживачів та продавців послуг – банків. В умовах високої конкуренції іншим банкам важко отримати великого ступеню контролю над суттєвою часткою ринку. Кожен з великих банків відчутно реагує на стратегію конкурентів, особливо в умовах фінансової кризи. Крім того, ліберальні вимоги НБУ до створення та функціонування банків, спрощення умов отримання прибутку призвели до створення великої кількості нових банків, а також ще сильнішого посилення конкуренції між ними. У таких умовах актуальним стає питання дослідження та аналізу особливостей конкуренції в банківській системі. Значної уваги займає детермінація сучасних тенденцій банківської конкуренції в світі.

Конкуренція у банківській сфері може проявлятися в аналогічних видах і формах як і конкуренція між іншими суб'єктами господарювання. Проте між ринковою та банківською конкуренцією існують певні відмінності.

Широко визнаним є той факт, що банки та банківська система займають особливе місце в економіці, в значній мірі через їх вразливість до нестабільності порівняно з іншими сферами та суб'єктами господарювання. Розвиток фінансово-кредитних установ призвів до посилення банківської конкуренції на сучасному етапі.

Безумовно, на рівень банківської конкуренції впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори.

На сьогоднішній день можна виділити певні *тенденції розвитку банківської конкуренції в світі на сучасному етапі.*

1. *Більш ліберальним стає державне регулювання конкуренції в банках та антимонопольне законодавство, зняті обмеження*

на здійснення певних фінансових операцій. Разом з цим зникають бар'єри для проникнення іноземних банків на вітчизняний фінансовий ринок. Приходячи на вітчизняний ринок, іноземні банки впроваджують міжнародні стандарти банківського обслуговування та новітні методи менеджменту, що сприяє зростанню рівня конкуренції у банківській системі, створюючи загрозу для українських банків.

2. Банківська конкуренція, як і більшість сучасних економічних процесів, *схиляється до глобалізації.* Банки розвинутих країн світу сконцентрували свою увагу на нових ринках збуту – країнах, що розвиваються, – у формі участі в капіталі іноземних банків, прямих та портфельних інвестицій, відкриття філій, надання кредитів тощо.
3. Результатом загострення конкуренції та зростання чутливості споживачів банківських продуктів до ціни стало зменшення різниці між депозитними та кредитними відсотковими ставками, зміна вартість людських ресурсів та зростання витрат у банках. Усе це призвело *до обмеженого використання методів цінової конкуренції та зосередженні стратегічного управління на неціновій конкуренції.*
4. *Посилення конкуренції з боку небанківських фінансових інститутів.*
5. Останнім часом банки мають тенденцію до *універсалізації своєї діяльності.* Так, кількість спеціалізованих банків зменшується, розширюючи ряд продуктів, які надаються клієнтам: здійснення лізингу, форфейтингових, факторингових послуг тощо.
6. Відбувається *розгалуження філіальної мережі* більшості банків. Особливо активно здійснюється збільшення кількості філіалів та відділень великих банків.

7. На ринку фінансових послуг все ширше **поширюються процеси кооперації та консолідації** шляхом об'єднання, злиття й поглинання банків. У результаті створюються крупні фінансові конгломерати, які набувають масштабів транснаціональних банків. Такі фінансові установи, без сумніву, мають значні конкурентні переваги і, як наслідок, інтенсифікують конкуренцію в банківській сфері економіки.
8. **Концентрація капіталу в банківській сфері**, підвищення темпів капіталізації є однією з помітних тенденцій банківської діяльності: банки збільшують частку власних активів в порівнянні із запозиченими коштами.
9. Помітною стає тенденція **до розмиття меж між сферами банківських фінансових послуг** (валютною, кредитною діяльністю, операцій з цінними паперами) та **інтегруванням банківських послуг з інвестиційною діяльністю** тощо.
10. За формою конкуренції банківський ринок являє собою більшою мірою олігополію. Така організація конкурентних відносин дає змогу банкам погоджувати свою політику між собою.
11. У банківській системі **активно впроваджуються новітні банківські технології**. Являючись результатом інтенсивного науково-технічного розвитку, інновації в банках сприяють збільшенню рентабельності бізнесу, оптимізації логістичних витрати, витрат на персонал, збільшенню ефективності діяльності. Значного розвитку набуває надання віртуальних послуг (Інтернет-банкінг), в якості переваг виступають: дешевизна надання послуг та легкий доступ.

Підводячи підсумок, слід зауважити, що діяльність банків в сучасних умовах характеризується жорсткою конкуренцією як з боку інших банківських установ, так і з боку небанківських інститутів. Під час планування діяльності необхідно врахувати розглянуті специфічні особливості банківської

конкуренції, звернувши особливу увагу на вибір конкурентної стратегії банку, враховуючи при цьому власні конкурентні переваги й позиції та умови зовнішнього середовища.

Література:

1. Бабаян М. Н. Особенности банковской конкуренции // Экономика России: основные направления совершенствования. Межвузовский сборник научных трудов / Под. ред. А.В. Бандурина. – М.: ООО «Технологии стратегического менеджмента». - № 7. – С. 15 – 21.
2. Мостовенко Н. //Особливості конкуренції на ринку банківських послуг / Н. Мостовенко // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси» : зб. наук. праць / Луцький державний технічний університет. – Луцьк, 200. – С. 19 – 26.
3. Кузнецова Н. Аналіз тенденцій міжнародного ринку банківських послуг на сучасному етапі [Електронний ресурс] // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – Режим доступу : www.pdaa.com.ua/np/pdf2/34.pdf.
4. Козьменко С.М., Шпиг Ф.І., Волошко І.В. Стратегічний менеджмент банку: навчальний посібник. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 752 с.
5. Шевцова О., Віхлевщук В. Конкуренція на фінансовому ринку: банківські конкурентні переваги / О. Шевцова, В.Віхлевщук // Економічний простір : збірник наукових праць. – 2009. - № 25. – С. 43 – 48.